

ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА МЕТОДИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Анотація. Розкрито основні екологічні проблеми Харківської області, такі, як: забезпеченість регіону водними ресурсами, причини забруднення ґрунтів та питання утилізації відходів, а також вплив цих чинників на здоров'я населення. Запропоновано методи вирішення проблем, пов'язаних із забрудненням довкілля.

Аннотация. Раскрыты основные экологические проблемы Харьковской области, такие, как: обеспеченность региона водными ресурсами, причины загрязнения почв и вопрос утилизации отходов, а также влияние этих факторов на здоровье населения. Предложены методы решения проблем, связанных с загрязнением окружающей среды.

Annotation. The major environmental issues of Kharkiv region such as the availability of water resources in the region, the causes of soil pollution and the issue of waste disposal and influence of these factors on people, is health were revealed. Methods for solving problems related to environmental pollution have been proposed.

Ключові слова: забруднення, ґрунти, нітрати, пестициди, утилізація відходів, пріоритетні напрями екологічної діяльності.

Харківська область займає вигідне географічне положення, відрізняється сприятливими кліматичними умовами, має значні природні ресурси, а також знаходиться на одному з перших місць в Україні щодо забезпечення трудовими ресурсами. Саме це сприяло всебічному економічному розвитку області та перетворенню її на один із провідних індустріально-аграрних регіонів з розвинутим машинобудуванням, електроенергетикою, газовою, хімічною, легкою та харчовою промисловістю, виробництвом будівельних матеріалів, з великою кількістю транспорту, інтенсивним сільським господарством. Різнобічна і масштабна господарська діяльність не може не впливати на стан довкілля. Антропогенні навантаження значно перевищують потенціальні можливості нейтралізації, тобто самоочищення, самовідновлення, а це, у свою чергу, призводить до виникнення екологічних проблем.

Щодо впливу екологічної ситуації на населення, то вчені відзначають збільшення кількості хвороб ендокринної системи, які фіксуються генетичним кодом людини і можуть передаватися спадково [1]. Це робить проблему ще актуальнішою, адже від темпів її вирішення буде залежати майбутній трудовий потенціал країни та демографічний стан населення.

Екологічну ситуацію у Харківській області можна охарактеризувати як складну. Серед багатьох інших проблем серйозне занепокоєння викликає стан водоймищ області. Знаходячись за рівнем економічного розвитку на 3 місці в Україні, регіон все ж займає 24 місце за сумарними водними ресурсами, що у 20 разів менше, ніж у середньому по СНД. Сьогодні близько 50 підприємств скидають у водоймища забруднені стічні води. Головна річка області Сіверський Донець забруднена майже по всій довжині. Основним постачальником питної води Харкова є Печенізьке водосховище, яке за якістю води належить до 3 – 4 класу. Вода забруднена фосфатами, нафтопродуктами, міддю, фенолами. Основним забруднювачем є річка Вовча, у якій вміст нафтопродуктів перевищує межу допустимої концентрації у 18 разів [1].

Сьогодні значна частина ґрунтів унаслідок безгосподарного використання руйнується. Змінюється структура ґрунтового покриву (засоленість, окультуреність, кислотність тощо). Повсюди знижується вміст гумусу в орних ґрунтах області, який на сьогоднішній день у середньому знизився більш ніж на 2,5 %. Найбільше за масштабами і наслідками шкоди з боку агротехніки завдає не завжди правильне використання мінеральних добрив, основу яких складають азот і його похідні. Нітрати забруднюють ґрунт, поверхневі і підземні води. Також небезпечним забруднювачем є пестициди. Після їх використання вони у залишковому вигляді тривалий час знаходяться у ґрунті, поверхневих та ґрунтових водах, рослинах. Підприємствами з найбільшими викидами забруднюючих речовин в атмосферу є Зміївська ГРЕС, частка якої складає більше 60 % від загальної кількості викидів по області, Харківське управління магістральних газопроводів – більше 15 %, Шебелинкагазпром – близько 4 %, Балцем – 2,3 % тощо [2].

Екологічний стан області ускладнюється через невирішені проблеми в поводженні з відходами. Стан звалищ твердих побутових відходів в області не відповідає діючим санітарно-екологічним нормам, відсутність проектно-кошторисної та дозвільної документації на їх експлуатацію значно ускладнює проблему видалення побутових відходів, сприяє виникненню стихійних звалищ.

Пріоритетними напрямками в екологічній діяльності є: забезпечення, реконструкція каналізаційних мереж та очисних споруд для очищення комунальних стоків населених пунктів області; охорона водних ресурсів, що передбачає охоронні заходи (розчистка, берегоукріплення) поверхневих водних джерел, ліквідацію забруднення підземних водоносних горизонтів та знешкодження непридатних пестицидів і отрутохімікатів і створення безпечних умов їх зберігання [3].

Наук. керівн. Петряєв О. О.

Література: 1. Природа Харківщини / С. М. Погорелова, В. А. Тетьоркіна, Л. І. Прокопенко ; за ред. канд. пед. наук Г. Ф. Пономарьової. – Х. : Вид. "Ранок" ; Веста, 2008. – 192 с. 2. Державне управління охорони навколишнього природного середовища в Харківській області. – Режим доступу : <http://ecodepart.kharkov.ua/archives/category/моніторинг-довкілля> 3. Державна екологічна інспекція в Харківській області. – Режим доступу : <http://ecoinsp.kharkov.ua/>.